

**KOHTUTE HALDAMISE NÕUKOJA
NELJANDA KOOSOLEKU
PROTOKOLL**

TALLINN

17. detsember 2002.a

Kohal viibisid: **Uno Lõhmus**, Riigikohtu esimees, kohtute haldamise nõukoja esimees
Jaano Odar, Riigikohtu kohtunik, tsiviilkolleegiumi esimees
Malle Seppik, Tallinna Ringkonnakohtu kohtunik
Ago Kutsar, Tartu Ringkonnakohtu esimees
Helve Särgava, Tallinna Linnakohtu esinaine
Hurma Kiviloo, Tallinna Halduskohtu kohtunik
Aivar Pilv, Advokatuuri esindaja, vandeadvokaat
Allar Jõks, õiguskantsler (*saabus 11.35*)
Raivo Sepp, riigi peaprokurör (*saabus 12.45*)

Donald Kiidjärv, Tartu Maakohtu kohtunik, asendusliige, sõnaõigusega
Margus Sarapuu, Justiitsministeeriumi asekancleri kt, sõnaõigusega

Ingrid Tiislär, Justiitsministeeriumi kohtute osakonna kohtuhaldustalituse juhataja
Timo Ligi, Justiitsministeeriumi kohtute osakonna kohtuhaldustalituse nõunik
Mirjam Vili, Justiitsministeeriumi kohtute osakonna kohtuhaldustalituse nõunik

Juhatas: **Uno Lõhmus**, Riigikohtu esimees
Protokollis: **Mirjam Vili**, Justiitsministeeriumi kohtute osakonna kohtuhaldustalituse nõunik

Koosolek algas: **11.00**

Koosolek lõppes: **13.30**

Päevakord

1. Eelmise istungi protokollki kinnitamine.
2. Kohtute struktuuri kinnitamine.
3. Nõusoleku andmine kohtunikukandidaatide arvu määramiseks.
4. Kooskõlastuse andmine Tartu RKK uue esimehe nimetamiseks. (*Jäeti päevakorrast välja*)
5. Kooskõlastuse andmine rahvakohtunike arvu määramiseks. (*Lisati päevakorda istungi alguses.*)

Sissejuhatus; eelmise istungi protokollki kinnitamine

Lõhmus: Kas päevakorda on täiendusi?

Sarapuu: Täiendus rahvakohtunike arvu määrase kooskõlastamine. Võiksime päevakorraväliselt arutada ka haldusdirektorite vabastamise küsimust, kuid see ei ole otsustamiseks. Sooviksime lihtsalt leida juriidiliselt korrektse lahenduse. Kui teema on huvitav, siis arutame. Seda palus ka Viru Ringkonnakohtu esimees pr Aitsen.

Lõhmus: Võime seda arutada. Järgnevalt eelmise nõukoja istungi protokollki kinnitamine.

Tiislär: Paar täiendust, seoses sellega, et pr Seppik tegi parandusi oma ütlustesse.

Kiviloo: Ka minu suhu on pandud midagi sellist, mida ma ei saanud öelda. Tõmmata maha lõik: „Meie kohtus töötasid ministri poolt määratud inimesed, kes arvasid, et on meie tööd korraldavad inimesed. Mitu aastat oli tõsiseid probleeme, enne kui need lahenesid“.

Lõhmus: Kinnitame koos parandustega.

Nõusoleku andmine kohtute struktuuri ja haldusdirektori ametijuhendi kinnitamiseks

Lõhmus: Esimene sisuline küsimus: alluvussuhted kohtus. Nüüd on olemas ka haldusdirektori ametijuhendi projekt. Kas on täiendusi?

Särgava: Seoses sellega helistasid mulle kohtute esimehed, kes arvavad, et see ei ole kooskõlas kohtute seaduse §-ga 127. Haldusdirektorile alluvad otse registriosakond, kinnistusosakond ning kriminaalhooldusosakond. Ülejäänud osas alluvad kohtu teenistujad kohtu esimehele. Kohtu kodukorras pannakse aga täpsemalt kirja, mismoodi see toimub. Kas ettevalmistatud skeem on kooskõlas §-ga 127?

Kiviloo: Mismoodi see on vastuolus?

Särgava: Probleemi ei ole sellisel juhul, kui tühistatakse justiitsministri poolt saadetud kantselei kodukord ning tehakse üks kodukord.

Sarapuu: Paragrahv 42 sätestab, et kohtu kodukorra kehtestab esimees, kantselei kodukorra justiitsminister.

Särgava: Kuidas siis kodukorrad teha? Peab olema ühine seisukoht.

Kiviloo: Ühtse kodukorra peaks kehtestama esimees. Sellesse peaks lülitama selle osa, mille kehtestab justiitsminister.

Särgava: Kodukord peab endas kätkeva ka asjaajamise korda. Enne oli eraldi, nüüd peab sees olema. Kõigil osakondadel on olemas omad kodukorrad. See puudutaks ainult õigusemõistmist.

Lõhmus: Siis saab olla ikka ainult üks kodukord.

Särgava: Kantselei jaoks on nüüd eraldi kodukord.

Sarapuu: Paragrahv 42 sätestab, et maa- või linnakohtu kantselei kodukorra kehtestab justiitsminister. Ebanormaalne, et on kaks eraldi kodukorda. Kogu Eesti peale peaksid aga olema teatud ühtsed põhimõtted. Kui oleks igas kohtus erinev, oleks see kodanikele valesti mõistetav. Kui aga räägime ressursside jagamisest, siis ei saa võtta vastu täiesti ühtseid printsiipe, kuna erinevates kohtutes on tehniline olukord erinev.

Kiviloo: Justiitsminister peaks kehtestama asjaajamise näidiskorra, mille järgi igauks saaks teha oma kodukorra.

Sarapuu: Näidiseks peaks olema kaks kodukorda, üks suurele ja teine väiksele kohtule. Kantselei kodukord põhineb suuresti sellel, mis kehtis ka varem.

Särgava: Varem ei olnud kahte kodukorda. Oli olemas nn reglement. Meie oma on siamaani kehtiv.

Sarapuu: Põhimõte jäi samaks. Õigusemõistmise osa jäi lihtsalt kodukorrast välja.

Lõhmus: Peaks olema ühised standardid kõigile kohtutele, mis on suunatud väljapoole. Kuidas tehakse koopiaid, mis tingimustel, kes otsustab, kes kui palju maksab, kui kaua peab olema lahti. Seda ei saa kehtestada iga kohus eraldi. Selle peaks kehtestama justiitsminister. Hetkel jääb aga arusaamatuks, mis on ühisosa ja mis mitte. Loomulikult peaks see kõik sisalduma ainult ühes kodukorras.

Kutsar: Palju sellest kantselei kodukorrast üle jääb – kohtunikud, esimees, abi ja pressisekretär.

Sarapuu: On olemas ministri poolt kehtestatud kantselei kodukord. Ja pr Särgaval on olemas kohtu kodukorra projekt. Suvest saadik oleme vestelnud mõnede esimeestega sellel teemal. Eeltöö on tehtud, iseasi, kas seda saab võtta aluseks. Nõukoda ei ole selle analüüsimiseks õige koht.

Kiidjärv: Üldkogu kohustas meil üldkogu kodukorra projekti välja töötama esimeest, 10. jaanuariks. Otsustasime, et võtame selle vastu eraldi.

Sarapuu: Kas on olemas kindlaid põhimõtteid, mis peaksid olema sarnased? Kuidas üldkogu jõuab ühe või teise otsuseni, et ei tekiks patiseisu?

Kutsar: Nende küsimuste lahendamiseks oleks vaja moodustada töögrupp.

Odar: See võiks olla kohtu esimeeste töögrupp.

Sarapuu: Komisjoni kokkukutsumine ei ole probleem. Tulemus peab aga olema aktsepteeritav.

Lõhmus: Tuleks määratleda need küsimused, mis võiksid olla ühised kõigile kohtutele.

Särgava: Peab olema üks ühtne akt.

Sarapuu: Mille järgi joonduda? Kas enne vabariigi lõikes ja selle järgi joonduvad kohtute kodukorrad või vastupidi?

Lõhmus: Vastupidi ei ole mõttekas. Kui ei saa üleriigilist akti teha, siis töötaksime välja printsiibid, mis kiidetakse heaks.

Kiidjärv: Maa- ja linnakohtu kodukord kehtib praegu. Kas ei oleks ajutine väljapääs sellele viitamine? Selles on ju kirjas, mis kõikidele ühine.

Särgava: Kellaajad näiteks on sees sisekorraeeskirjas.

Lõhmus: Kodanikule ei ole see aga kättesaadav.

Särgava: On küll, meil on see internetis koduleheküljel.

Sarapuu: See ei ole aga vist kõigis kohtutes ühtemoodi.

Odar: Kuna kantselei tööd korraldab Justiitsministeerium, siis jääb kantselei kodukorrast välja kohtunikevaheline töökorraldus, mida vaja kooskõlastada eraldi.

Särgava: Üldkogu kinnitab nagunii tööjaotusplaanid ja õppeplaanid. Jääb aga ikka kaks kodukorda. Need tuleks kokku panna. Aga kuidas?

Kiviloo: Kohtu üldkogu võtab kodukorra vastu ja lülitab sellesse jupi, mis justiitsministri poolt kinnitatud.

Sarapuu: See oleks siis kodukorra lisa 1?

Seppik: See ei oma tähtsust, kas eraldi või lisana, tähtis aga, et on koos.

Kutsar: Lähtume sellest kohtu kantselei kodukorrast, mis on tehtud. Kohus reguleerib teises kodukorras seda, mis kantselei kodukorras reguleerimata jäetud.

Seppik: Või siis nii, et üldkogu võtab vastu tervikliku kodukorra ning kantseleid puudutavas osas saab reguleerida seda ainult nii, nagu minister on kinnitanud.

Lõhmus: Siis peaks olema ministri poolt mingi näidis või juhised, millega kohus peab arvestama.

Särgava: Kui minister nimetab seda näidiseks, siis kirjutame selle oma kodukorda sisse. Küsimus on selles, kas võime seda vastavalt oma soovidele muuta. Justiitsministri poolt kinnitatud kodukorras ei ole paljusid ametnikke mainitud.

Sarapuu: Tallinna Linnakohtule saab teha eraldi kodukorra.

Lõhmus: Aga ka seal on mõned küsimused samasugused nagu teistes kohtutes.

Odar: Nähtavasti on ministeeriumil vaja arvestada kohtute erisusi.

Särgava: Tallinna Linnakohtu reglement on siiaaani eraldi olnud.

Lõhmus: Kuidas võtame selle teema kokku?

Sarapuu: Suhtleme esimeestega kodukorra teemal ning katsume konkreetse ettepaneku koostada.

Lõhmus: See ei ole tegelikult otseselt esimese päevakorrapunktiga seotud.

Otsustati: Justiitsministeerium töötab välja kohtute ühisosa hõlmava kodukorra ning kaasab arutellu kohtute esimehi.

Lõhmus: Kohtute struktuur ja haldusdirektori ametijuhend. Kas pakutud skeem rahuldab?

Seppik: Punktid 3.1. ja 3.2., mis on struktuur ja mis koosseis?

Särgava: Koosseisu on kohapeal võimalus muuta. Nüüd on kohtutel endal see õigus. Struktuur aga on see, kes kellele allub.

Lõhmus: Struktuuri moodustavad osakonnad ja kantselei. Lisaks need ametnikud, kes on eraldiseisvad.

Kutsar: Võib ka olla kriminaalkantselei ja tsiviilkantselei.

Lõhmus: Küsitav on punkt 1.3. Allub justiitsministrile, kuid kui esimees võib anda haldusdirektorile korraldusi, peab selles osas ka temale alluma.

Pilv: Täiendus peaks olema: „seoses õigusemõistmise korraldusega“.

Sarapuu: Aga kas topeltalluvus on probleem või ei ole?

Särgava: Ei ole.

Kiviloo: Ma toetan hr Pilve. Peaks sätestama, et üldiselt allub ministrile, aga õigusemõistmise korralduse osas kohtu esimehele.

Särgava: Kas „õigusemõistmine“ ei ole liiga üldine sõna?

Kiidjärvi: Kui koopiomasin läheb katki, kas see on õigusemõistmisega seotud?

Sarapuu: Paljundusmasina näite puhul on probleem hoopis selles, et selle olemasolu sõltub asjaolust, kas kohtu eelarves on selleks raha, mitte sellest, kas haldusdirektor seda annab või mitte. Haldusdirektor ei ole kohalik kuningas, kes võtab karistuseks esimehelt paljundusmasina ära ja annab selle registritele.

Särgava: Ei ole vaja võimalikke konflikte tekitavaid asju sisse jätta.

Kiviloo: Täiendus peaks olema „õigusemõistmise tagamise osas“.

Sarapuu: See näide iseloomustab üldiselt kohtute materaal-tehnilist seisukorda. Võib ju ette tulla, et osakonnas on paljundusmasinat rohkem vaja kui kohtunikul.

Lõhmus: Peaks täpselt ära ütleva, et teatud küsimustes allub haldusdirektor esimehele.

Sarapuu: Õigusemõistmise sisustamine on aga juba omaette teema.

Särgava: Tagamaks selle toimimine: ning siis edasi loetelu nendest valdkondadest, kus haldusdirektor ei allu esimehele.

Sarapuu: Oht on selles, et kui esimehel on vaja mingit asja, siis seda saab teha teiste osakondade arvelt. Oht on seega ka teistes osakondades, mis kuuluvad kohtu struktuuri. Välistama peaks ka selle, et teised osakonnad kannataksid.

Pilv: Vaatan asja protsessiosalise poolelt. Protsessis tekib tihti küsimus, kuidas toimub koopiategemine. Paljud kohtuteenistujad keelduvad koopiategemisest. Praegu olen pöördunud esimehe poole. Kui tal ei ole aga otsest võimu, siis haldusdirektorile korralduse andmisel vastab haldusdirektor, et tema ei ole nõus koopiat väljastama. Kui saan pöörduda esimehe poole, kes annab haldusdirektorile korralduse, siis on võimalik koopia lõpuks saada.

Lõhmus: Koopiategemise kord peaks olema ühtne. See on punkt, mis peaks olema ministri poolt kehtestatud kodukorras

Pilv: See peaks olema tõesti ühtne.

Sarapuu: Hr Pilve poolt tõstatatud probleem on tõepoolest olemas ning taandub protsessiosaliste võrdse kohtlemise printsiibile.

Lõhmus: Punkt 1.3. Kuidas see võiks olla formuleeritud esimehele allumise osas? Näiteks „haldusdirektor allub kohtu esimehele õigusemõistmise piires“ või „kohtukorralduse küsimuses“?

Sarapuu: Ei taha aga ka haldusdirektorit panna sellesse situatsiooni, kus ta peab valima kahe ülemuse vahel.

Särgava: Kui probleemid tekivad, siis saab selle juurde tagasi pöörduda. Kohtusse pöörduja jaoks on selline regulatsioon igal juhul parem.

Lõhmus: Samuti on minu jaoks probleemne punkt 3.7. Kas ei peaks olema kooskõlastatud kohtu esimehega?

Särgava: Peab olema.

Sarapuu: Puhkuste ajal õigusemõistmise probleem selles, et kui kohtunikku ei ole, siis ei saa õigust mõista. Kuidas võimalik graafikuid tööle panna nii, et efekt oleks kõige parem? Puhkuse korraldus on kohtutes väga erinev. Kohtunike puhkused peaksid olema kooskõlas ka prokuröride puhkustega.

Kiidjärv: Nii on see juba aastaid töötanudki.

Kutsar: Pigem on asi selles, et suvel ei ole menetlusosaliste ressursi. Kohtunik on kohal.

Lõhmus: Punkt 3.2. Kinnitab kohtu koosseisu. Peaks olema „kohtu teenistujate koosseisu“.

Kiidjärv: Kuna seda teeb haldusdirektor, siis kohtu esimees ei saagi justkui öelda, mitut inimest tal vaja on. Tal peaks see õigus olema.

Sarapuu: Haldusdirektor ütleb, kas selleks on raha või mitte, ta ei saa öelda, et võtke raamatupidajad konsultandiks.

Särgava: Kui aga haldusdirektor otsustab, et teeks ühest konsultandist kordniku? Kohtu esimees ei saa kaasa rääkida. Nii tuleb praegu välja. Koosseisud peaksid olema kooskõlastatud kohtu esimehega.

Sarapuu: Koosseisude kinnitamine toimub kohtu eelarve piires, ka see paragrahv on olemas. Tahaksime eelarve seletuskirja viia sellisele tasemele, et raha on ettenähtud kindlate ametikohtade jaoks. Probleem taandub siin eelarvevahendite sihtotstarbelisele kasutamisele.

Särgava: Kui haldusdirektor otsustab koha muuta teiseks, siis ei ole see õige, kui ei saa esimehega kooskõlastada. Ma ei räägi täiendavatest eelarvekohtadest.

Odar: Kooskõlastamine peab tingimata olema.

Lõhmus: Kokku lepitud 3.2. – kinnitab kooskõlastatult kohtu esimehega.

Sarapuu: Kui rääkida kohtade ümberjagamisest, siis on küsimus selles, kas see peaks olema kohtu piires või tööloigu piires. Kas kriminaalhooldusosakonna ressursid läheb teise kohtu kriminaalhooldusosakonda või kohtusiseselt teise osakonda? Tuleme tagasi selle küsimuse juurde siis, kui hakkame arutama järgmise aasta eelarvet.

Kiidjärv: Kuid see on ju puhas justiitsministri pädevus.

Sarapuu: Peaksime kõik selgeks rääkima. Küsimus on õigusmõistmise ja teiste osakondade vahelises ressursijaotuses.

Kiidjärv: Ka punktis 3.5. peaks saama kaasa rääkida kohtu esimees. Seega peaks olema kooskõlastatult kohtu esimehega.

Jõks: Kooskõlastamisega ei tohiks liiga kaugele minna. Siis tuleb hakata seadust muuta. Halduskohtute struktuuri kinnitab haldusdirektor, välja arvatud õigusemõistmise funktsiooni osas. Kui aga ametijuhendis on sees, et kooskõlastatult esimehega, siis tekib konflikt, sest kohtu esimees võib öelda, et ei ole nõus haldusdirektoriga. Haldusdirektor aga ütleb, et tema vastavalt seadusele kinnitab ning kinnitabki ära. Kooskõlastuse nõue peaks olema kõige olulisemates kohtades.

Särgava: Lisatasud ei ole vähetähtsad.

Kutsar: Kohtu esimees tuleks jätta õigusemõistmise peale ja võtta temalt ära igapäevast rabelemist.

Lõhmus: Seni kuni kohtu esimees ei saa öelda, et ta korraldab ainult kohtunike tegevust, ei toimi õigusmõistmine. Mõistlikkuse piires tuleks esimeestelt igapäevast haldusfunktsiooni ära võtta.

Särgava: Kui haldusdirektor tõstab näiteks ainult kordnike või raamatupidajate palgaastmeid ja esimees sellega ei nõustus, siis võib väga lihtsalt konflikt tekkida.

Sarapuu: Palga tõstmine räägitakse läbi eelarveläbirääkimisel. Palgamäära suurus on paika pandud.

Kutsar: Eelarve kooskõlastatakse niikuinii esimeestega. Siis ei ole ju kooskõlastust vaja.

Odar: 1.3. piiridesse peaks kooskõlastuse nõue jääma. Võivad ju muudes asjades kokku saada ja arutada. Normaalses olukorras kõik toimib.

Särgava: Kohtu esimehed on minuga rääkinud ning neis punktides võib tulla tõsisemid probleeme. Näiteks kui istungisekretär on haige ning määratakse teine isik, kellele oleks vaja maksta lisatasu, võib haldusdirektor öelda, et ei ole nõus maksuma lisatasu.

Sarapuu: Asendamine on ju seadusega sätestatud.

Kiviloo: Punktist 1.3. piisab.

Särgava: Punktis 3.2. peaks see ka kindlasti olema.

Lõhmus: Jutt on punktist 3.5.

Särgava: Ka seal peaks olema.

Pilv: 1.3. ei hõlma punkti 3.5. Kui vaidlus tekib, siis haldusdirektoril on võimalik öelda, et punkti 1.3. järgi võib küll olla kooskõlastatud, kuid palgaastmed ja lisatasud on minu pärusmaa.

Lõhmus: Kui haldusdirektor korraldab tööd, siis ta teab, et kellele rohkem paremini kui kohtu esimees.

Särgava: Mina jään teisele seisukohale.

Lõhmus: Enamus on seda meelt, et jätame nii, nagu on. Kas on veel ettepanekuid?

Kiidjärv: 3.20., kui esimees tahab tulla eelarveläbirääkimistele, kas saab tulla?

Sarapuu: Jah.

Lõhmus: Kiidame heaks koos parandustega.

Otsustati: haldusdirektori ametijuhend kiidetakse heaks koos parandustega.

Lõhmus: Paar küsimust veel. Mõned kahtlevad, et kui on üks haldusdirektor mitme kohtu peale ja on mitu maja, siis ei ole võimalik haldusdirektorit kätte saada.

Sarapuu: Ida-Virus on haldusdirektor alles üks nädal ametis olnud. Praegu läheb haldusdirektoril pöhirõhk kahe kohtu liitmise korraldamiseks. Kui need probleemid lahenevad., laheneb ka see probleem, et Viru Ringkonnakohtus teda vähe nähakse.

Kiidjärv: Küsimus ka Tartu puhul, kus täiesti eriolukord. Midagi ei ole ministri poolt välja pakutud. Tegemist on Tartu Ringkonnakohtu haldusdirektoriga. Kuidas toimub allumine maakohtule?

Sarapuu: See ei ole teadlikult arutlusest välja jäänud. Kontseptsioon: eraldi haldusteenistus. Siiani me ei ole teadnud nõukoja seisukohta struktuuri osas, nüüd saame mõelda, mida teha Tartuga.

Lõhmus: Vaheaeg 15 min.

Nõusoleku andmine kohtukandidaatide arvu määramisele

Lõhmus: Nõusoleku andmine kohtukandidaatide arvu määramiseks. Pakutud välja 15. Kui palju on praegu?

Tiislär: 10 on realselt olemas.

Lõhmus: Ei ole nii palju kindlasti.

Tiislär: Kui Iko Nõmm nimetatakse ametisse, on üheksa.

Lõhmus: Kahtlen. Kas on ka mõeldud, milliste kohtute juurde need kandidaadid paigutada?

Sarapuu: 15 on see arv, mille jaoks on raha olemas. Kas keegi oskab öelda aga seda, kas kohtunikukandidaadi nimetamise protseduur on kogemata kohtute seadusesse sisse jäänud? Kas see, et kohtuhaldusnõukoda kooskõlastab ka kandidaadi ametisse nimetamise, on vajalik?

Lõhmus: Seda peab parlamendi käest küsima. Kohtute haldamise nõukoja pädevus oli arutusel alles eelnõu menetlemise lõppfaasis, kuna sinnani oli justiitsminister niisuguse organi loomise vastu. Kui toodi seadusesse sisse kohtute haldamise nõukoda, lisati ka tema pädevust puudutavad sätted.

Sarapuu: Selles, miks seda nõukojas arutada võiks, on mõte olemas. Esimesse kohtuastmesse sisenemine on piiratud. Selle üle võiks diskuteerida, kas süsteem ongi erandlik võrreldes 2. ja 3. astmega või on see seaduses kogemata. Küsimus on selles, kust peamiselt tulevad 1. astme kohtunikud. Oht on selles, et isikud, eelkõige prokurörid ja advokaadid, kellele töö meeldib, reeglina ei taha tulla kohtunikuks. Kui aga nendest ametitest isikute olemasolu kompenseerib kohtunike vähesust, siis peab kvaliteedi osas minema kompromissidele, kui ei ole piisavalt kandidaate. Teine küsimus: kandidaaditeenus on praegu kaks aastat. Kui see saab läbi, siis teenistussuhe lõpetatakse. Praegu ei ole võimalik garanteerida vaba kohtunikukoha olemasolu.

Kandidaadi ressurss võib kaduma minna. Kolmas küsimus: kas kohtunikukandidaati võiks näha n-ö nooremkohtunikuna, kellel on teatud pädevus kohtuasjade lahendamisel, näiteks hagita asjad, väärteoasjad.

Pakume välja ka, kuidas kandidaatide kohad jaotuksid: Pärnu MK – 1; Lääne MK – 1; Tallinna HK – 1; Tallinna LK – 3; Viljandi MK – 1; Lääne-Viru MK – 1; Võru MK – 1; Tartu MK – 2; Harju MK – 1; Narva LK – 2; Ida-Viru MK – 1.

Lõhmus: Mida on selle arvu väljatöötamisel arvestatud? Kas kohtute vajadusi või seda, et seal on tugevad kohtunikud?

Sarapuu: Eelkõige vajadusi. Näiteks on Tallinnas ja Tartus käive kõige suurem. Narva puhul tundub kaks olevat turvaline number, et sinna edaspidi kohtunikke leida. Narvas on see probleem, kas suudame tagada, et kandideerib hea jurist. Osaliselt on kohad jagatud ka sellest tulenevalt, et kohad on praegu täidetud.

Lõhmus: Piia Jaaksoo kandideerib uue konkursiga. Seega Lääne MK koht võib kohe vabaneda.

Sarapuu: Kui kohtunikukandidaadi pädevuses oleks osade asjade lahendamine, siis võiks anda ka sinna, kus töökoormus kõige suurem.

Odar: Kandidaadid võiksid ettevalmistusteenistuse läbida hoopis seal, kus on tugev baas. Teiseks ei saa võtta kandidaate lubadusega, et neist saavad kohtunikud. Kohtunikukandidaatide hulgast valitakse kohtunikukoha vabanemisel kohtunik, nii et võib olla mõnest ei saa kunagi kohtunikuks. Ettevalmistusteenistus võiks olla midagi täiendkoolituse sarnast. Mida parem see on, seda nõutavam on isikutele kandidaaditeenistus, olenemata sellest, kas neist saavad kohtunikud või mitte. Peab jõudma nii kaugele, et kui tööandja kuuleb, et läbi tehtud kohtunikukandidaadi teenistus, siis võtab kohe tööle. Midagi sellist, mis on tehtud Soomes.

Kiviloo: Ei nõustu sellega, et anda kohtuniku pädevust kandidaatidele. Olles ise lahendanud väärteoasju, tean, et see ei ole kerge, need on nagu väikesed kriminaalasjad. Kohtunikukandidaadist oleks aga abi konsultandi ülesannetes. See, mis alguses tuleb kohtunikul anda, hakkab varsti tagasi tooma, kuna kandidaat hakkab tegema ettevalmistavat tööd, selle raames ühtlasi õpib ning aitab kohtunikuks. Tallinna Halduskohtus on üks vakants. Esinaine on potentsiaalselt pensionile minemas, seega kandidaadi koht on asjakohane.

Seppik: Arvestada tuleks töökoormust. Mida rohkem tööd, seda kiiremini saadakse ka amet selgeks. Nõustun pr Kivilooga, et kohtunikukandidaadid võiksid täita konsultantide ülesandeid.

Kutsar: Kohus ei saa muutuda õppeasutuseks. Eesmärk peaks ikka olema, et kandidaadist saaks kohtunik. Mida motiveeritum ta on, seda parem on ettevalmistus. Kui ettevalmistuse edukalt läbib, on ta valmis kohtunikuks. Kui ei ole kindlat kohta pakkuda, siis võiks anda pärast ettevalmistusteenistust kohtuniku volitused kasvõi piiratud määral. Eesmärk peaks olema ettevalmistusteenistuse kaudu häid kohtunikke saada.

Särgava: Ei ole nõus sellega, et koolitame teistele institutsioonidele.

Odar: Eesmärgi mõttes ühinen loomulikult, aga elu ei ole nii lihtne.

Lõhmus: Olen hr Odariga nõus selles mõttes, et võib pärast kandidaaditeenistuse läbimist lahkuda kuskile teise institutsiooni. Häda on selles, et konsultandina või Riigikohtu nõunikuna töötamise aega ei võeta ettevalmistusteenistusena arvesse, kuigi need võivad olla väga targad inimesed ja sobiksid kohtunikeks. Kuna on aga tegemist segasüsteemiga, siis 15 vast hetkel rahuldab. Aga võib olla mitte 2004. aastal.

Sarapuu: Kas see number tagab piisava pealekasvu? Seda ei tea. Sarnaselt prokuratuuri ja advokatuuri kuulumisega oleks võinud olla teenistusest vabastamise aluseks ka töötamine konsultandina.

Lõhmus: Kas kõik nõustuvad selle arvuga? Jah.

Otsustati: kooskõlastada kohtunikukandidaatide arv – 15.

Kooskõlastuse andmine Tartu Ringkonnakohtu uue esimehe nimetamiseks

Lõhmus: Edasi viimane punkt. Kuna kohtu esimees on avaldusest loobunud, siis Riigikohtu üldkogu ei võtnud esimehe vabastamist päevakorda.

Sarapuu: Õiguslikult see küsimus, et kui esitatakse lahkumisavaldus, siis selle saab tagasi võtta vastava nõusolekuga. Justiitsministeeriumil on hea meel, et hr Kutsar oma esialgset soovi muutis. Kuna Riigikohtu üldkogu ei ole vabastamiseks nõusolekut andnud, siis meie jaoks ei teki küsimust.

Nõusoleku andmine maa- ja linnakohtute rahvakohtunike arvu määramiseks

Lõhmus: Päevakorda lisatud on maa- ja linnakohtute rahvakohtunike arv.

Sarapuu: Kuna saime esialgu ainult neljalt kohtult kooskõlastuse, siis võtsime päevakorrast maha. Pr Särğava soovil panime päevakorda tagasi. Tänapäevase seisuga on puudu Narva ja Ida-Viru seisukoht. Tingimusliku kooskõlastuse saaks nõukoda anda juba praegu.

Lõhmus: Siin võib ainult küsida, kas need arvud on rahuldavad. Näha on ka, et arvud on väga erinevad.

Särğava: Kohtunikud arvasid, et see arv on õige. Tsiviilasjades enamik ei ole kasutanud kordagi rahvakohtunikke. Karistusseadustikuga on rahvakohtunike osa viidud miinimumini.

Seppik: Kui aga puudu tuleb, on keeruline.

Särğava: Arutasime koos ja jõudsime järeldusele, et 200 rahvakohtunikku Tallinna Linnakohtule on piisav.

Tiislär: Proportsionaalset arvu välja töötada on keeruline. Lähtuda ei saa ainult rahvaarvust, vaid peab olema mingi miinimumarv. Näiteks: 50 on baasarv ja ülejäänud on suhtes rahvaarvuga.

Kiidjärv: Rahvakohtunikud on muutunud praktiliselt kohtu kaastöötajateks. Igal kohtunikul oma kindlad rahvakohtunikud, kes istungitel osalevad. On väga hea läbisaamine. Küsimus on pigem rotatsioon, mitte arvus.

Lõhmus: Peame arvestama seda, et ühiskond on muutunud, ei ole enam nii lihtne rahvakohtunikke leida. See, mille hr Kiidjärv tõstatas, on valuline küsimus.

Sarapuu: Tahaksin juhtida veel tähelepanu valimisprotseduurile. Ei kujuta ette, mille alusel volikogu liige hakkab rahvakohtunikke valima.

Särğava: Õige. Ning edasi on veel nii, et volikogu esitab kandidaadid ning kohtu juures on eraldi komisjon, kes rahvakohtunikud välja valib.

Sarapuu: Igast piirkonna volikogust peab olema üks esindaja, seega suure tööpiirkonnaga kohtu esimehel on väga keeruline.

Lõhmus: Kas arvud sobivad?

Odar: Kõrvaltvaatajale jääb arvu määramine arusaamatuks. Peaks olema suhtarv elanikkonnast.

Seppik: Suur vahe, kas valida 100 või 500. See on suur töö neile, kes valivad. Väga kergekäeliselt ei saa seega arvude määramisse suhtuda.

Lõhmus: Kas võtame aluseks selle, mida kohtud on pakkunud, või mingi koefitsiendi elanikkonnast?

Särgava: Kui Valga viis aastat tagasi leidis, et 150 on normaalne, siis praegu sama arv on mõeldamatu. Arvestades, et karistusseadustik on erinev kriminaalkoodeksist.

Odar: Arvude määramisel peaks olema konkreetne põhimõte.

Lõhmus: Disproportsioon on olemas.

Kiidjärv: Kas minister mõtleb rahvakohtunike koolituse peale?

Sarapuu: See küsimus tõstatati viimasel koolitusnõukogul, kuid ei otsustatud. Mass on piisavalt suur. Kui ressursi üle jääb, siis võib edasi rääkida.

Kiidjärv: Mitte kohtunike koolitusrahade arvelt muidugi.

Sarapuu: Disproportsioon kaasistujate arvu osas oli ka varem.

Sepp: Võiks anda mingi vahemiku, mille piires kohapealne kohus ütleb.

Lõhmus: Küsimus ei ole lihtsalt arvus, vaid rahvakohtunike valimine tekitab probleeme.

Sarapuu: Ettepanek, et töötame välja põhimõtte, jagame selle alusel arvud ja kooskõlastame sellel nädalal e-posti teel.

Sepp: Võiks kohtu esimeestele ka selgituse saata, mida see endaga kaasa toob, kui on suur arv. Samuti selle käigus võiks juhtida tähelepanu protseduurireeglitele ning lisaks tuua ära ka näited, millist arvu teised kohtud on pakkunud.

Sarapuu: Saadame määruse eelnõu hiljemalt neljapäeva õhtuks.

Lõhmus: Hea küll.

Otsustati: Justiitsministeerium töötab välja rahvakohtunike arvutamise valemi ning saadab vastavalt valemile väljatöötatud arvud kohtute esimeestele kommenteerimiseks ning seejärel nõukoja liikmetele kooskõlastamiseks.

Lõhmus: Kas vaja jaanuaris korraldada kokkusaamine?

Tiislär: Järgmisel korral tuleks arutamisele kodukord.

Särgava: Samuti kohtute koormus peaks olema ning kohtunike koosseisud.

Lõhmus: Jaanuarisse ei ole vaja planeerida. 7. veebruar sobiks.

Otsustati: Järgmine kohtute haldamise nõukoja istung toimub 7. veebruaril 2003.a. kell 11.00.